KLEINE BIJDRAGEN
TOT DE PRAKTIJK
DER
GENEESKUNDE.

Derde Stuk.

OVER EENE BIJZONDERE SOORT
VAN
VERLAMMING
UIT INWENDIGE OORZAKEN
VOORTSPRUITENDE.

DOOR

E. J. THOMASSEN à THUESSINK,
IN LEVEN M. D. EN PROFESSOR AAN DE HOOGESCHOOL TE GRONINGEN.

DE PRIJS IS 35 CENTS.

KLEINE BIJDRAGEN

TOT DE PRAKTIJK

DER

GENEESKUNDE.

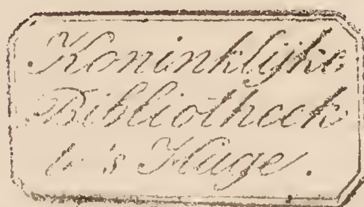
Derde Stuk.

OVER EENE BIJZONDERE SOORT
VAN
VERLAMMING
UIT INWENDIGE OORZAKEN
VOORTSPRUITENDE.

DOOR

E. J. THOMASSEN à THUESSINK,
IN LEVEN M. D. EN PROFESSOR AAN DE HOOGESCHOOL TE GRONINGEN.

TE GRONINGEN, BIJ
R. J. SCHIERBEEK.
1832.

WELLCOME
HISTORICAL
MEDICAL
LIBRARY

VOORBERIGT

DES

UITGEVERS.

Ik voldoe door de uitgave van dit derde *stukje der* kleine Bijdragen tot de Praktijk der Geneeskunde, *met een treurig gevoel aan den laatsten wil van den overledenen hooggeachten Schrijver, die nog op zijn laatste ziekbed eene gedeeltelijke proef van dit stukje nagezien en verlangd heeft, dat dit, als het laatste stuk der* kleine Bijdragen, *met de overige (over de* Longtering, *over de* idiopathische chronische Spruw (Aphthae) *en over de* Belladonna *ter voorbehoeding der* Roodvonk,) *tot één bundeltje vereenigd zoude worden. — De dood*

overviel zijn Hooggeleerde, toen het laatste blad alreeds ter perse was, doch er is zorg gedragen dat het onder behoorlijk toezigt is afgedrukt. — Ik geef het alzoo hierbij met vertrouwen aan het Publiek, als den laatsten arbeid van eenen zoo onvermoeid-werkzamen Geleerde.

OVER EENE BIJZONDERE SOORT
VAN
VERLAMMING,
UIT INWENDIGE OORZAKEN VOORTSPRUITENDE.

Daar ik ongelukkig in de gelegenheid geweest ben, om mogelijk het eerste in ons land bij mijne huisvrouw met het noodlottigste gevolg, eene ziekte waar te nemen, alleen bekend door een geval, in het *Hufelandsche Journaal* medegedeeld, vinde ik het niet onnut om dit kortelijk te beschrijven, zonder dat ik daarvan eene omslagtige verhandeling omtrent de oorzaken, enz. bezorge.

In het geheel geene gedachten hebbende op deze ziekte, voordat ze volkomen gevormd was, heb ik daarvan ook geene regelmatige aanteekening gehouden; alleen zal ik dus de ziekte verhalen, en met een woord die met de *Hufelandsche* gevallen vergelijken, en de raadgevingen daaromtrent ook kortelijk opgeven.

A. C. D. B., oud 63 jaren, van een *lymphatisch* gestel, altijd te voren met *dysmenorrhoea* en sterke

menses worstelende, was tevens zeer *scorbutiek*, had overal paarsche vlakken op de *extremiteiten* verspreid, en reeds zeer jong zwelling der voeten. — De *menses* hielden op omtrent de 56 jaren. Zij was altoos tegen aderlatingen, omdat zij meende, dat dezelve haar niet verligteden, en het bloed altijd waterachtig en nooit ontstoken was. Intusschen was zij zeer gekweld met *congestien* van bloed naar het hoofd. 's Winters had zij altijd sterke winterhanden, waartegen zij op raad eens geneesheers, tegen mijn zin, berookingen van zwavel bezigde, waarop die ook geheel verdwenen, maar plaats maakten voor een soort van *miliaria* over het geheele ligchaam, maar vooral over de handen, die, inzonderheid bij zomerhitte, tot *suppuratie* overgingen, en eene ondragelijke jeukte veroorzaakten, zoodat zij genoodzaakt was ter verkoeling, dezelve met water en azijn gestadig te baden. Deze uitslag had reeds in 1818 plaats. In den kouden winter van 1823 had zij zich veel aan de koude lucht blootgesteld, en men ontdekte daarna aan den geheelen linker arm eene bolle *lymphatische* zwelling, die met een gevoel van zwaarte gepaard ging, en voor geene *aromatieke* wrijvingen en stoovingen wilde wijken. Deze zwelling verergerde langzaam, werd pijnlijk, de arm krachteloos en de beweging moeijelijk. De gezondheid bleef voor het overige goed, tot dat in 1826 zware aanvallen van de toen grasserende *intermitte-*

rende koortsen aankwamen, die ik, daar elke aanval steeds heviger wierd, voort, of terstond na het derde *acces*, met de *chinine* moest wegnemen. Deze koortsen recidiveerden gedurig in het jaar 1827 en in den zomer, vooral in het najaar werden die verzeld van pijn in de regter heup, die zich als *ischias nervosa* langs het regter been verspreidde en in het gaan zeer hinderde. Dit ongemak scheen bij elke *recidive* der koorts te vermeerderen, terwijl dezelve naar geene gewone middelen, als de aconiet, campher, valeriaan, levertraan, enz. eenigzins scheen te luisteren, en de pijn zich meer naar de lendenen uitstrekte, zoodat het gaan telkens moeijelijker werd. — Langzamerhand werd nu ook de regterhand en arm aangedaan, en de kracht daar uit verloren, zoodanig echter, dat wel het gebruik der spieren bleef, maar alle kracht of *energie* daarvan verdween. Langzamerhand verloor zij nu ook de magt om zich in het gaan te rigten, zoodat zij niet langzaam gaan kon, maar met eene voorovergaande houding op de teenen moest loopen, en daardoor ook, daar zij de voeten niet kon opligten, gedurig viel. Het was echter bijzonder, dat zij de trappen alleen kon opklimmen. Eindelijk klaagde zij over eene pijnlijke opzetting van de regterzijde van den buik met winden en *constipatie*. Zij begon moeijelijk te spreken, en ondervond bij poozen eenige moeijelijkheid in het slikken, matheid, moedeloosheid, veel pijn in

den rug, zoodat het zitten haar moeijelijk viel, en zeer veel pijn in de zitbeenderen veroorzaakte, zij gedurig van positie moest veranderen. Het wezen veranderde nu ook meer en zij zag er flaauw uit; alle zenuwmiddelen, electriciteit, *magnetismus animalis* werkten volstrekt niets uit. De telkens, meest om de veertien dagen, wederkeerende koorts verergerde de ziekte. — Dan, toen ik het ongeluk had den hals van mijn dijbeen op den 15 Febr. 1829 te breken, werd haar toestand door den schrik merkelijk verergerd. Zij kon nu zittende zich niet meer oprigten, de gang werd meer en meer ongeregeld. Zij had nu en dan sterke beving, vooral bij de minste aandoening, en sprak meer belemmerd; zij had afwisselingen van koude en hitte. — Intusschen bleef de eetlust goed, en had zij geen dorst, weinig water, maar natuurlijke ontlasting, een kleine pols en pijn in den rug. Nu niet meer kunnende twijfelen aan de natuur der ziekte en wel voorziende het ongelukkig einde dat dezelve zoude nemen, wilde ik echter niets onbeproefd laten, en op raad van mijn vriend NINABER gebruikte zij eenige weken *hydryodas potassae* met *tinct.* van *iodine*, alles zonder uitwerking, als alleen meer regelmatige *sedes* en betere eetlust.

Reeds in de maand van Februarij 1830 vind ik in mijn dagboek aangeteekend, dat er geen twijfel was, of er was hier die *paralysis*, welke

het eerst door HUFELAND beschreven is. — Intusschen was de vermindering zeer langzaam, — en het was bijzonder, dat de linkerhand zich geheel zamentrok en zij altijd ineen zakte, maar opgebeurd en uitgerekt veel gemakkelijker was; ook had zij eene groote begeerte tot rijden, wanneer zij altijd gemakkelijk was en veel beter zich konde bewegen.

Intusschen kwamen altijd de fatale koortsen weder, die niet oogenblikkelijk door magt van *chinine* weggenomen zijnde, altijd eene vermindering van krachten en beweging nalieten. De spijsvertering bleef natuurlijk, maar in 1831 kwamen er gedurig krampen in den buik met *constipatie*, die door pappen *narcotica* en lavementen wel altoos verdwenen, maar toch om de dag of wat weerkwamen.

Omtrent dezen tijd had zij ook veel hoofdpijn en moeite om het hoofd op te houden. — Op raad van Prof. VAN DER KOLK wierd er een fontanel met vier erwten in den nek gezet, die zeer wel droeg, doch zoo min als *vesicatoria*, *campher*, *nux vomica*, *rhus toxicodendrum* hielp. De raad van HUFELAND van *balneum animale*, *sublimaat aether* en *moxa* wilde ik niet aanwenden. Ik moest door *cortex*, voedsel enz. de krachten onderhouden. Dus al voort gesukkeld hebbende, kwam de fatale slag, die haar eindelijk het leven kostte.

Den 10 December 1831, nadat zij reeds eenigen tijd koortsig was geweest met pijn in de borst en andere *catarrhale* toevallen, en wij daarom ook althans geene sterke dosis der *chinine* gaven, kreeg zij op eens de spruw in den mond — de koorts werd zoo veel mogelijk door groote giften *chinine* bedwongen, dan de spruw nam al meer en meer dagelijks de overhand, zoodanig, dat de slikking zeer moeijelijk werd en dezelve zich door geen borax en alle andere middelen liet bedwingen, maar zelfs verzweringen in de keel veroorzaakte. — Zij bleef onder dit alles present van geest, had natuurlijke ontlastingen en water, kon echter niets dan zeer dun voedsel gebruiken; intusschen was zij nu volkomen verlamd, eindelijk was dit zoo erg, dat zij niet meer kon spreken en zich doen verstaan, lag zich door en bleef in dezen hopeloozen toestand onder veel lijden tot den 12 Februarij, wanneer zij zacht en eindelijk bewusteloos overleed.

Ik had mijnen geachten vriend Professor VAN DER KOLK, zoo als ik boven gemeld heb, over mijne geliefde echtgenoote geraadpleegd, en ik zie uit zijnen belangrijken voor mij liggenden brief, dat dezelve was van den 13 Mei 1831. »Met belangstelling heb ik de beschrijving van den ongelukkigen toestand van uwe vrouw gelezen,

en wil hierover u gaarne mijne gedachten mededeelen, daar het mij voorkomt, dat de door u opgegevene *symptomata* volkomen sluiten op hetgene mijne *sectiones cadaverum* mij geleerd hebben.

Zeer te bejammeren vind ik het, dat uwe vrouw in al dien tijd tegen eene bloedontlasting was, daar er mijns inziens geen' den minsten twijfel is, of er heeft eene *chronische* ontsteking in het ruggemerg, en wel aan het bovenste gedeelte plaats gehad; ik heb hiervan meerdere voorbeelden waargenomen, en kan u als resultaat hiervan het volgende opgeven, hetgene overeenkomt met hetgeen LALLEMAND in zijne voortreffelijke *Recherches Anat. Pathol. sur l'encéphale* mededeelt. Eene dergelijke *chronische* ontsteking gaat gewoonlijk in *emollitie* over, waarvan ik vele exemplaren in mijne verzameling bezit, soms echter in verharding, hetgene slechts van den verschillenden graad van ontsteking afhangt. Heeft deze aandoening in de hersenen plaats, dan is er, gelijk bekend is, slechts de eene zijde aangedaan, tenzij de aandoening boven de hemisphæriën is (dan is er meer *alienatio*, geen *affectio corporis*, waarvan ik fraaije vergelijkende *praeparaten* bezit). Doet echter de aandoening beide zijden aan, dan is dezelve in de *pons Varolii*, *medulla oblongata* of *spinalis* te zoeken. Is, gelijk ik hiervan een fraai voorbeeld heb, de

aandoening even onder het verlengde ruggemerg, dan is de spraak en slikking ongemoeid; is dezelve echter hooger op de plaats, waar de *vagus* en *glossopharyngeus* uitgaan, dan is de spraak en slikking meer of min belemmerd. Is dezelve nog hooger, dan ziet men aandoeningen van het gezigt, verwijderde pupil, scheelheid der oogen, enz. Ik twijfel dus geenszins, of de oorzaak van het gebrek is hier te zoeken in eene *chronische* ontsteking in het verlengde ruggemerg bij de *pons Varolii*. Hoe zeer ons over de werking van het *cerebellum* nog niet veel licht is opgegaan, schijnen toch de proeven van FLOURENS, MAGENDIE en anderen aan te toonen, dat ook het *cerebellum* min of meer met den gang, vooral met de rigting daarvan zamenhangt, en hieruit zoude ik vermoeden, dat deze ontsteking zich eenigzins ter zijden naar het *cerebellum* heeft uitgebreid; niet onwaarschijnlijk is de aandoening hier reeds in min of meerdere *emollitie* overgegaan, doordien de willekeurige beweging verhinderd is; ik zag gewoonlijk hiervan eene sterke buiging door de spanning van alle *flexores*, hetgene vooral aan *emollitie* in verderen graad eigen schijnt, tevens met eene pijn in de ledematen en spieren, die wel eens verkeerdelijk voor *rheumatisch* wordt gehouden. Jammer is het echter, dat het veel gemakkelijker is, de plaats en den aard van het gebrek te bepalen, dan hetzelve te genezen. L'AL-

LEMAND noemt slechts één geval van genezing op, en wel in den beginne door eene *heröische* kuur met ijs en kokend water. Mij gelukte eens, iemand met alle *symptomata* van *emollitie*, als sterke buiging, beginnende verlamming, enz. door sterke giften *campher* met *nitrum* te herstellen; in dit geval houd ik alle middelen, welke tegen *paralyses* gegeven worden, als *nux vomica*, *rhus toxicodendron* enz. voor direct schadelijk. Zij prikkelen het reeds aangedane deel, bevorderen hier de ontsteking en bespoedigen de verlamming gelijk mij van de *nux vomica* en *galvanismus* in een geval overtuigend gebleken is. Verder houd ik in dit geval, indien de krachten het nog toelaten, sterke *derivantia*, als een *seton* in den nek, voor zeer dienstig: een fontanel kan alleen in het begin nog dienst doen. Ik zag hiervan, en door herhaalde bloedzuigers, echter in een jonger gestel, eens alle *symptomata* verdwijnen van eene *chronische* ontsteking, waarschijnlijk omtrent het bovenste deel van het verlengd ruggemerg en *cerebellum* tot aan de *corpora quadrigemina*, daar hier ook scheelheid en een verwijderde pupil in het eene oog ontstond, met vermindering van gezigt, hetwelk echter alles na een *setaceum* herstelde, zoo wel als de aandoening van den arm en den tusschenpoozenden vreemden gang, en de neiging, om achter over te vallen.

In het geval van uwe vrouw ben ik het met u eens, om zoo veel mogelijk de krachten op te beuren, en de koorts, als dezelve zich verheft, tegen te gaan, doch zoude de *rhus toxicodendron* niet durven aanbevelen, en dan liever *campher* met *nitrum* beproeven in eene vrij sterke dosis. (Ik begin gewoonlijk met 10 gr. daags tot 1 dr.) Ik durf echter niet beloven, of bij den langen duur van dit gebrek nog iets te verwachten is. Maar zekerlijk heb ik van *campher* in deze gevallen nimmer eenig nadeel gezien; is de kwaal echter reeds te ver gevorderd, dan spreekt het van zelfs, dat niets de *structurae degeneratio* meer herstellen kan.

Mercurialia hebben mij niets geholpen in dat geval, en de *moxa*, hoog in den nek gezet, zoude ik niet ondoelmatig vinden, doordien, wanneer men dezelve doelmatig zet, zoo als ik in mijnen *Fasciculus* beschreven heb, de pijn niet zoo sterk is, als men gewoonlijk vreest, en kort duurt, daar de *seton* op den duur meer lastig is. De *mercurialia* veroorzaken in zulk een geval ligt eene *dyscrasia humorum* en bederven nog meer het gestel, zoodat ik hiertoe niet zoude durven besluiten. Veel is het reeds, in zulk een geval eene volkomene *paralysis* door voortgang der ontsteking te verhoeden."

De Heer HUFELAND, die omtrent den zelfden tijd van mij geraadpleegd werd, verklaarde de ziekte

ook voor *paralysis dorsalis* of oorspronkelijk uit inwendige oorzaken, en raadde de *moxa*, *balneum animale*, en de *aether mercurialis* aan, dan ik oordeelde deze middelen bij haar niet aanwendbaar, en heb dezelve daarom niet gegeven.

Wij hebben bijzonder opgemerkt, dat de dispositie tot koorts, die in ons geval niet was uit te roeijen, elke keer ofschoon de *accessen* door de *chinine* werden weggenomen, zulk eenen invloed op de verlamming hadden, dat dezelve altoos daardoor merkelijk vermeerderde, en de zwakheid zeer toenam; dan ik heb opgemerkt, dat na de koortsen van 1826 zoo vele verlammingen ontstonden, die ook veelal blijven voortduren en dat er bij dezen ook vooral de *chronische spruw*, die op het laatst nog haar zoo zeer plaagde en oorzaak van den dood werd, werd waargenomen.

Als wij de nieuwere Schrijvers raadplegen, dan vinden wij velerhande soorten van *paralysis*, die men zeker te voren niet kende. Ik bedoele hier vooral de *interessante* soort door drukking op den uitgang der zenuwen uit de *medulla spinalis* zoo schoon door HUITERBERGER beschreven. Ik zal naderhand alleen de Schrijvers noemen, daar ik hier geene opzettelijke verhandeling over de *paralysis* wil schrijven en alleen wil nagaan, wat in deze bijzondere ziekte, die ik, helaas! nu zelve gezien heb, aanmerkenswaardig was, en in hoe verre

die overeenkomt met die welke ons door den Heer HUFELAND is bekend gemaakt en, zoo als het bleek, door niemand anders bekend was; zij was kortelijk de volgende:

C. S. 25½ oud van een *melancholisch* bloedrijk gestel, had sedert vier jaren aan eene zwakheid geleden, die haren oorsprong had van een sprong van een trap waardoor de regter voet verstuikt wierd, en, doordien hij op de linker hinkte, ook de linker beschadigd werd. Ondanks alle aangewende middelen, kwam hij in Febr. 1822 uit het land in eenen toestand, dat hij alleen op effenen bodem gaan konde, de voeten niet op de grond konde hebben als hij zat, en daarin een onaangenaam gevoel had, en met moeite ook rijden konde. Hij had reeds eenige jaren te voren eene zekere zwakheid in de regter borst-spier gevoeld, die men aan wasdom toeschreef; deze zwakheid maakte, dat hij dikwijls met schrijven moest uitscheiden; zijn toestand verbeterde wel iets in het jaar 1822, zoodat hij ondersteund nu tamelijk wel konde gaan. Na vele middelen vergeefs te hebben gebruikt, nam hij eindelijk het koude bad; als hij dit lang gebruikt had, verergerde zijn toestand, zoodat niet alleen het gaan verminderde, maar dat de borst ook zoo erg werd, dat de beweging der borstspieren niet alleen moeijelijk wierd, maar dat hij met veel moeite konde spreken; ondanks eene reis, en

het gebruik der baden en *douches* langs den ruggegraat en de voeten maakte de ziekte eer verdere voortgangen, alleen scheen de spijsvertering beter te zijn. Hij kon nu de kamer een of tweemalen doorgaan, hetwelk hij schielijk en loopende moest doen. Hij kon moeijelijk staan, hij trad alleen op de teenen, zoodat de *flexores* de overmagt over de *extensores* hadden. Hij kon even gemakkelijk de trap op, als op effenen bodem gaan. Hij reed toen gemakkelijk met een wagen, en reed ook te paard, daar men hem open afhelpen moest. Hij kon niet gemakkelijk het eten en drinken aan den mond brengen, en sprak met veel moeite, en beschreef zijn' toestand alsof de spieren van de borst werden afgetrokken. Overigens scheen hij gezond te zijn, zag er wel uit, en alle andere functien, als *digestie* en *excretie* waren natuurlijk. Nu kwam het denkbeeld op, dat de ziekte haren zitplaats in het ruggemerg had, en men kan niet ontkennen, dat daarvan zich verscheidene kenmerken openbaarden. Hij begon nu over pijn in het *os sacrum* te klagen; welke zich naar verscheidene wervels uitbreidde (*von ein krummender oder kratzender Natur*); zij was niet hevig, maar werd door zitten vermeerderd, als ook door rijden en op den rug liggen. Men kon geen oorzaak vinden, als de sprong, die aanstonds het toeval in de voeten veroorzaakte. Hij werd nu na het vergeefs aanwen-

den van bloedzuigers, spaansche vliegen, enz. gedurende den geheelen winter zonder eenige uitwerking gemagnetiseerd. Daarna werden 6 *moxas* in drie maanden gezet; inwendig *naphtha phosphorica* en uitwendig de zalf daarvan gebezigd, met eene horizontale *positie* op den rug. — In den herfst van 1824 was hij steeds zwakker, en was alle actieve beweging zeer bezwaarlijk — hij kan zich zelf niet verleggen en bij elke verandering moet hij geholpen worden. Korten tijd kan hij alleen regt opzitten, het eten moet hem naar den mond gebragt worden, somtijds kan hij dit van zelfs doen — ook spreekt hij nog even bezwaarlijk en bij inspanning doet hem het hoofd zeer. Hij blijft echter in andere opzigten even als voor twee jaren; slaap, eetlust en *excretie* blijven natuurlijk — alle *functiones sensoriae* blijven goed, hij is wat bleek en mager — de rug is volkomen regt — *alvus* en *urine* zijn behoorlijk, vergeefs heeft hij drie maanden de electriciteit, het *Chenopodium ambrosioides* en *Pyrmont*-water gebezigd — hij klaagt over hitte in den rug — ofschoon er wel teekenen van aandoening van den ruggegraat zijn, ontbreken echter andere, als onwillige *excretie*, enz.

Ik heb dit geval zoo breedvoerig opgegeven, omdat men ons geval daarmede kan vergelijken, en er geen is, hetwelk zoo zeer in alles daarmede overeenkomt.

Hufeland is de eerste geweest, die ons deze ziekte heeft leeren kennen in het 62ste Deel van zijn *Journaal*, 2de st., p. 115. Ik zal in een kort uittreksel die beschrijven.

Zij begint aan de uiteinden der zenuwen van de *extremiteiten*, somwijlen van een zintuig, en verbreidt zich verder langzamerhand op andere *extremiteiten*, blijft somtijds jaren lang in dezen toestand, werkt somtijds ook snel naar binnen, tast de ingewanden aan, veroorzaakt verlamming der darmen, en klimt op het laatst naar de edele organen van de borst en het hoofd, en doet verlamming der hersenen of der longen ontstaan. Somtijds duurt zij, kort, 2 jaren, somtijds 15 of langer. Hij had de ziekte 9 malen in de laatste jaren gezien. Ik zal deze gevallen niet aanhalen: alleen herinner ik mij zeer wel het derde zoo belangrijke geval van eenen zieke, dien ik toen ook zelf langen tijd behandeld heb, en die nu nog vrij gezond in Italië leeft. De Schrijver geeft nu van deze ziekte, die hij sedert 10 jaren, en alle jaren meer ziet, de volgende kenmerken: 1°. dat zij altijd eerst aan de uiterste einden der zenuwen, dikwijls in een' enkelen zenuwtak van den vinger, van den teen begint, en zich langzaam eerst naar den oorsprong of stam voortplant; 2°. Zij was te voren zeldzaam, zoodat ze hem niet was voorgekomen, maar vermeerderd sedert de laatste 10 jaren alle jaar; 3°. zij werd alleen bij

mannen waargenomen; hij had ze slechts éëns bij eene vrouw gezien; 4°. zij ontstaat niet in de kindschheid, niet in den ouderdom, maar in de kracht van het leven, tusschen de 25 en 45 jaren; 5°. bij hen die kort te voren getrouwd waren; 6°. kan plaats hebben zonder pijnlijke aandoening in den ruggegraat; 7°. kan langen tijd duren zonder de voeding te storen of tering te veroorzaken, en dus, wanneer zij doodelijk wordt, gebeurt dit niet door uittering, maar door de voortplanting der ziekte op edele deelen; 8°. zij kan lang, ja 10, 15 jaren duren zonder de hersenen en de zielswerkzaamheden aan te doen; — ja, hij had ze doodelijk zien worden zonder de zielsvermogens aan te doen.

Wat nu de oorzaak betreft, denkt hij, dat zij niet van ontsteking van het ruggemerg afhangt, daar er geene pijn in den rug is, en de behandeling ook daarvan niet helpt. Zij komt meest overeen met *tabes dorsalis;* dan onderscheidt zij zich daarvan, dat hier niet altijd de onderste *extremiteiten* worden aangedaan, en de voeding niet gestoord wordt. Als oorzaken kon men hier ontdekken: koude, *haemorrhoidale* aandoeningen, gemoeds-aandoeningen, *rheumatische*, jichtige *metastasen* enz. Wat nu betreft de genezing, is niet alleen hij, maar zijn ook andere geneesheeren, als HEIM en anderen, van oordeel, dat alleen verligting deelswijze genezing, en on-

derhouding des levens alles is, wat de kunst doen kan. Men oordeelde, dat hier de val eene hevige schudding in de ruggegraat veroorzaakt had, en eene *idiopatische* zwakte des ruggemergs, die langzaam eene *lymphatische exsudatie* te weeg gebragt had, en dat door den druk de verlamming steeds hooger geklommen was. Hij raadde alle vier weken van 6 tot 8 bloedige koppen in het kruis van den rug te zetten, dagelijks de electriciteit regelmatig voort te zetten, vooral de electriciteit, in sterke vonken langs den ruggegraad en *extremiteiten*, *exutoriën* op beide zijden der lendenwervelen, inwendig het gebruik van den *Rhus toxicodendron*, en de *aether martialis sulph.*, het *balneum animale* van versch geslagte dieren, in het voorjaar het gebruik van volkanische baden, als *Toplitz*, en een zacht klimaat.

De Heer HUFELAND schijnt echter naderhand van gevoelen veranderd te zijn, daar hij dezelve nu noemt *Paralysis medullaris* of *dorsualis*.

Zeer belangrijk zijn de berigten van PAGANINI van Oleggio over het nut der baden in deze ziekte in het *Journal* van HUFELAND, t. 63, 2, p. 119. Hij had vooral gezien, dat bij alle aandoeningen van de buiksingewanden, die van eenen ontstekingachtigen aard waren, vooral de zenuwen leden en men die aandoeningen tot aan den oorsprong, het ruggemerg en de hersenen kon nasporen. In alle deze gevallen waren na het wegnemen der *in-*

flammatoire toevallen , altijd *calmerende* en prikkeling-verminderende (*herabstimmende*) middelen het meest nuttig, vooral ook *vegetabilische* cyaan bevattende baden , ook afleidende *emunctoria*. Hij verhaalt verscheidene gevallen van onderbuiksontstekingen met verlamming verzeld, welke de cyaan baden met een *Syrupus cyanicus* en een *seton* genazen.

Over het algemeen is er sedert kort veel geschreven, over de verlammingen uit algemeene oorzaken , en aandoeningen van het ruggemerg, hetwelk tot ons geval meer of minder betrekking heeft, die ik hier echter niet kan behandelen. Men zal die vinden in het *Journal* van HUFELAND , t. 67 , p. 113 , omtrent de uitwerking van het *Marienbad* op de verlammingen. — Ook in RUST. *Magazin* XIX vindt men daarover breedvoerige berigten. Inzonderheid zijn belangrijk de verhandelingen van HUITENBERGER , in de *Med. Zeit.* 1828. III. p. 27. HORN *Archiv f. Med. Erf.* Nov. Dec. 24 B. 1823. p. 329. Ibid. 1822. Jan. Febr. p. 76; van ROMBERG *Prüfung von* ABERCROMBIES *Abh. über die Krankh. des Gehirns und Rückenmarkes.* HARLESS *neue Jahrb. der Medicin.* XIV *th.* HUFEL. *J.* 69. 6. *p.* 54. *die Lähmung der Extremitäten* , *paralysis medullaris*, *durch zweij glücklich behandelte Gefälle erläutert von* J. F. KURCKE. HUFEL. *Journ. t.* LXX. 2 *Febr. p.* 53. *Rückenkrankheit unter den Form*

von kindbettfieber, und der febris nova Sydenham. Horn *Archiv.* Nov. Dec. 24 B. 2. p. 329. de vervolgen in horn's en harless schriften boven aangehaald. Moll en eldik X d. 2. p. 113, over de vraag: kunnen de ziekelijke aandoeningen der verschillende deelen van de hersenen en het ruggemerg, door bijzondere teekenen gekend en onderscheiden worden van Dr. sanders uit het *Journ.* van gendrin, Dec. 1829, p. 338. *A treatise on neuralgic diseases dependent upon irritation of the spinel marrow and ganglie of the sympatic nerve* bij t. ridgen, 1829, IV. 120. Mz. 1831. Febr. n. 12. p. 176. Uitmuntend is de verhandeling van harless in de *Heidelb. Ann.* VII. 1 heft, *die Blutentziehung in ihren nothwendigen Schranken.* Hij toont in deze zeer belangrijke Verhandeling wat plaatselijke bloedontlastingen doen kunnen in geweldige beleediging van den rug.

Dan om tot ons geval weder te keeren: wanneer wij het vergelijken met het eerste, door hufeland medegedeeld, dan vinden wij daarin zulk eene overeenkomst, dat wij niet behoeven te twijfelen, of het tot die ziekte behoort.

Ofschoon ik nu niet geloof, dat men uit de proeven van flourens op levende dieren, vooral op vogels genomen, veel kan besluiten tot den mensch en de ziekten der hersenen, hebben die dan toch wederom anderen aangezet om dat stuk nader te onderzoeken, en wij hebben daaruit vrij

duidelijk den aard der ziekte kunnen uitleggen. Immers hebben de proeven van MAGENDIE en naderhand van den Heer G. BACKER in deszelfs uitmuntende prijsverhandeling getoond, dat de zenuwen, die uit het ruggemerg van de voorste kolom voortspruiten, tot de beweging en uit de achterste tot het gevoel behooren; dat de beweging dus belet werd door de aandoening van het voorste gedeelte, terwijl de gevoeligheid natuurlijk bleef; dat de *contractie* der spieren overwon de *extensie*, en daarom deze geheel ophield. — Dit was bij haar zoo sterk, dat de linkerhand zoo misvormd werd, dat zij geheel als 't ware misvormd was, en men op het laatst dezelve geheel niet konde openen.

Hoe het ook zij, er blijft hier nog veel te ontdekken over, en het is mijn doel niet, om dit verder uit te leggen. Men zal daaromtrent veel wetenswaardigs vinden in de aangehaalde prijsverhandeling van BACKER, in 1829 bekroond bij de Utrechtsche Hoogeschool, als antwoord op de vraag: *Succincte enarrentur praecipuae recentiorum experimenta* Cl. *Bell, Magendie, Eschricht, Schöps et Bellingeri de actione nervi Olfactorii, Trigemini, Facialis, nec non de utriusque radicis nervorum spinalium officio, ut denique e disputatis concludatur, quaenam probabiliter sit actio horum nervorum.*

KLEINE BIJDRAGEN

TOT DE PRAKTIJK

DER

GENEESKUNDE.

KLEINE BIJDRAGEN

TOT DE PRAKTIJK

DER

GENEESKUNDE.

DOOR

E. J. THOMASSEN à THUESSINK,

M. D. EN PROFESSOR AAN DE HOOGESCHOOL
TE GRONINGEN.

TE GRONINGEN, BIJ
R. J. SCHIERBEEK.
1832.

